

УРЕДНИК ЛУБОМИР МИЦИЋ

ZENIT

МЕЂУНАРОДНИ ЧАСОПИС ЗА ЗЕНИТИЗМ И НОВУ УМЕТНОСТ

БЕОГРАД

БЕЛГРАДЕ

REVUE INTERNATIONALE ZENITISTE ET DE L'ART NOUVEAU

DIRECTEUR L. MITZITICH

REDACTION ET ADMINISTRATION - „ZENIT“ ZAGREB S. H. S. 10 PLACE DE STARCHEVITCH

God. III. No. 24. — MAJ — 1923.

papiga i monopol „hrvatska kultura“

Ljubomir MICIĆ

»Hoćemo da ostanemo Evropejci, — makar i u poslednjoj klupi evropske civilizacije« — («Obzor» 13. Aprila 1923.)

»Pre smo bili avangarda evropske kulture, a sada nastoje da budemo arijegarda balkanske nekulture« (Voda hrvatskoga naroda)

Možda nemaju svesti žutokljune papige, da su automati bez volje i autodiscipline. Sigurno nemaju svesti o tome, da automatski t. j. ne svojevolumno, bez duha-duše vrše stanovite funkcije, koje ne rezultiraju iz subjekta nego su samo mehaničke posledice vanjskih objekata. Pa kad ima takovih životinja »niže vrste« (veran sam naučnom rečniku!) koje nisu svesne, da automatski izgovaraju naučene reči odnosno misli svake okoline u kojoj dulje vremena žive, onda je razumljivo, da takav tip mora postojati u daleko razvijenijoj mjeri kod životinja »više vrste« — napr. čovjeka ili ljudi.

Papiga sigurno ne govori zato što mora da govori nagonski ili ima nešto da kaže, nego za to, što je njezin »govor« samo automatska posledica nečije okoline i nečije dresure. Majmuni se ne voze cirkuskom arenom za to, što im je bicikl nužno pomoćno sredstvo bržeg saobraćaja, nego za to što su dresirani, imajući predhodno imitujuću sposobnost, da automatski izvrše tu spomenutu ili koju drugu radnju. Moć imitovanja kao i oponašanja svakako su emanacije drugog stepena, pošto su tek vanjske refleksije. Protivno, moć stvaranja je emanacija prvog stepena, pošto je uvek originalna unutrašnja koncepcija.

Ljudi, neizmerno tašti i oholi ljudi, članovi »više vrste« životinja ne čine izuzetka ni od majmuna ni od papiga. Ima tako jedna sekta ljudi, rimokatoličke veroispovesti koja sačinjava jedno hijerarhijsko pleme pod imenom Hrvati. Oni geografski nastavaju zapadnu granicu Balkana a zabunom svrstaše ih drugi i među Slavene. Zabluda! Pošto se na granicama uvek govori mnogo i koješta, čuo sam često kleptanje o t. zv. — »hrvatskoj kulturi«. Ja ne budi len, mnogo sam se trudio (pošto sam upoznao i neke druge) da upoznam to čudo nevideno — »hrvatsku kulturu«. Ali rekoše mi, pošto je ta »kultura« hrvatski monopol, da moram najpre tražiti zavičajnost »kulturnog centra« i »evropske prestolnice«, jer kao Srbin ne mogu se tako jeftino i lako grejati na suncu »hrvatske kulture«. Dobro — sve sam učinio tako. Brzo zatim, razočaran i gnevan, pošto sam bio baš latinski prevaren (posledica Rima i Vatikana) odmetnuo sam se u buntovnike — zenitiste. Stojeći čvrsto na repu zapadno-centralne Evrope, na zapadnoj granici divnog zenitističkog Balkana govorio sam ovo: kultura nije

papiga! kultura je stonoga; ili još bolje: kultura je vileni konj. Kultura je porodica genija ali ne imitatorskih majmuna! Kul.... Tu.... Ra.....

Možda ovi mali ljudi ni ne znaju, da mnogo ponavljane reči gube svoj prvobitni smisao. Tako jedna te ista reč, u raznim intervalima vremena, na raznim mestima, ima razna značenja, a sačinjava i više pojmova. Možda ovi mali ljudi ne znaju, da je leteća papagajska reč »kultura« doživela nekoliko izdanja — od prvobitnog značenja obrade zemlje ili tla do pojma o najvišim tekovinama ljudskog uma i ljudskog stvaranja. Možda ovi mali ljudi ne znaju, da je latinska reč »kultura« profanisana (u njihovim ustima najviše!), pošto je zlorabljena kao monopol (dokaz neslavenskog egoizma!) i kao maska za niske i najnemoralnije ciljeve. Nekada, merilo za kulturu bila je oranica, zelena detelina ili vreća dukata, a danas kultura je znak veličine srca, visine duha i širine duše. Danas je merilo kulture pesma, slika ili film, radiotelegraf, električna struja, zenitizam — pa makar to izgledalo paradoksalno i glupo. Ali i glupost ima pravo na život, pošto je glupost zagarantovani i najbolji uslov samoodržanja. Na glupima svet ostaje! A to je sigurno, pošto smo utvrdili, da papige nemaju svoje volje i nisu svesne svojih automatskih emanacija. Tako sigurno, kao što uopšte ne postoji nikakva hrvatska kultura, pošto nema nigde individualnih odnosno originalnih osnova koji uvetuju takav jedan species.

Pridimo malo bliže tom veštačkom blefu i fantomu, koji je imitatorski sastavljen iz sledećih evropskih otpadaka: 1.) nešto crkvene gotike Benedikta XV. — 2.) nešto upeglanih frakova Wiener Mode — 3.) nešto skuvanog asfalta od običnog koksa i katrana — 4.) nešto kompilovanih stihova od sve četiri strane sveta, po starosti između XVI.—XIX. stoleća. — 5.) nešto bečkog propalog kulturtregerstva. — 6.) nešto prepisane filozofije isključivo nemačkog specialiteta. — 7.) nešto sušičavog žurnalizma srozanih đaka i literata — 8.) nešto nakazne arhitekture à la Viribus-Unitis. — 9.) nešto neotemenih malograđana, koji kvitiraju svoju »kulturu« naglašavajući: ja nisam iz Makedonije. — 10.) nešto mondenih barova koji sačinjavaju »velegrad« evropske degeneracije. — 11.) nešto urodene ograničenosti koja je oplodena ropskim i farizejskim savijanjem grbača kod pozdrava. — 12.) nešto frazerske ukradene »čovječnosti« koja sakriva u sebi strah i nečovečno srbožderstvo. — 13.) nešto »nauke« koja se kreće van života a deluje kao grčevi u stomaku — Tako do broja 100—1000. Sve je to otpadak i prirepak raznih tuđih »kultura«, koje su pretrpele svoj poraz i slom u svetskom ratu a skupnim imenom zove se takav vašar — eklekticizam!

zenitizam bori se za balkanizaciju evrope

Bilo bi možda ovde vrlo nezgodno zapitati u ime »hrvatske kulture« — što su radili hrvatski pesnici napr. za vreme rata, koji je voden protiv čovečanstva, protiv Slavena, sa Hrvatima i protiv Hrvata? Što su radili hrvatski univerzitetski profesori i naučnici? Svi jedno te isto! Sluganili! Ni jedan glas protesta, bune ili revolte! Pevali su ropske himne i pisali hvalospевe austrougarskim deneralima i vojskovođama. Sve je bilo spokojno u ime velike velike »hrvatske kulture«. Što danas rade ti isti hrvatski pisci i naučnici, što predstavljaju »kulturu« Hrvata koji još juče nisu imali najprimarnijeg atributa kulture — političku slobodu. Ni jedan glas protesta, bune ili revolte! Oni zdušno i podmuklo saraduju na obaranju bez svoje muke zaslužених kulturno-političkih tekovina, oni strastveno saraduju u najsrमतnijem atentatu na kulturu časti, srca i duše, koja znači mnogo više nego sve kravate »domaće tvornice rublja« ili homoseksualne pidžame »Engleskog magazina«. Oni sadistički uživaju i podupiru vodu »naroda«, čija je politika rezultat samo jedne nekulture, politika koja je osnovana s jedne strane na mržnji i gramžljivoj egocentričnosti jasnog budalizma a s druge strane bazira isključivo na nekulturnim uvredama i pogrđama najkulturnijeg na Balkanu — srpskog stvaralačkog naroda. Zapamtite: mi nismo Hristosi i ne ćemo dopustiti, da ljude do kraja popljuju i razapnu »kulturne« barabe!

I najpravodušniji prema političkim mišlovkama i šoveno-nacionalističkim smicalicama mora u ovim časovima najveće hrvatske reakcionarnosti i degeneracije da se buni, da revoltira u imaginarnom »kulturnom centru« baš u ime kulture, u ime čoveče časti — u ime onih Srba, koji su u prilog kulture (obeščašćene po hrvatskim pelivanima), dali sve ujedno i za legiju umišljenih regionalnih i patoloških puzavaca. Bunim se i ja kao čovek u ime onih, koji su pred celim svetom zasvedočili kulturom ljubavi i heroizmom srca veliki energetički imperativ i neosporno čovečansko pravo svog kulturnog a po tome i političkog vitaliteta.

Daleko sam od toga, da veličan uopšte našu kulturu. A ne želim se upuštati niti u poređenja niti u nizanje činjenica što je vrlo lak posao. Ali nije zgoroga da opet spomenem: kako je Srbin Nikola Tesla otkrio čovečanstvu telegrafiju bez žica a električno oko čeka u pripremi triumfalnu primenu u životu zemlje. (Ovo je dosta da izleči bolest »cultura croatiensis«). Ali, da se jedna fikcija jedna obmana, jedna proračunana papagajska laž kao što je »hrvatska kultura« nametljivo i nama veša oko vrata kao katanac ili konopac vešala od istovetnih ljudi i da se bezobrazno suprotstavlja nekoj srpskoj »nekulturi« — to mi ne ćemo ne samo za to, što smo ubedeni da su Srbi kulturno nadmašniji i sadržajniji za pedeset zagrebačkih katedrala od Hrvata i po svojoj starini i po savremenosti, nego i za to što smo željni da istinski čovečno i stvarno sudelujemo tek u stvaranju nove čovečanske kulture. Za to ćemo se odlučno braniti od suradnje mediokriteta i podlih nametljivaca i centralno-evropskih brabonjaka, kao što su to zenitisti i dosada činili. U ime kulture i naše mlade rase tražimo, da se ovo patološko mahitanje što pre zaulari, pošto preči svaki kulturni progres. Mi smo dovoljno prečistili te leteće pojmove kulture i civilizacije, ali uistinu, nismo nigde u istoriji našli primera, da bi se negativnost i destruktivnost nazivali kulturom te nevaljalstvo lakirano kulturom a lišeno svih etičkih osnova, ili degeneracija nazivali civilizacijom. Mi nigde nismo našli, da bi u evropskoj kulturi (pa ni u poslednjoj klupi!) koja je gotovo sinonim bele rase, postojala i neka bezgrešna devica »hrvatska kultura«. Naprotiv, dobro znamo, da je svet podeljen samo u nekoliko kulturnih sfera, da postoji osim evropske, kineska, indijska i arapska kultura. Sve je to starije od otcreanih »hiljadu godina hrvatskog kraljevstva«. Neke su aktivne a neke su samo muzejski rekviziti

ili relikvija. Tako, mi nadalje znamo, da je Aleksandar Veliki Makedonski bio Balkanac (zato je i mogao raseći Gordijski čvor!) i da je prva kultura Evrope rođena u Heladi. Sve to na mrskom Balkanu, čiju elementarnu snagu čuva još i danas srpski barbarogenije u svom velikom srcu i bistrini una. Baš na Balkanu postavljena je nekada prva kulturna granica između Evrope i Azije. Sve mi to znamo. A trebalo bi, da to naše znanje preuzmu i »evropske« papige, pošto bi time u korisnije mogle upotrebiti svoj inferiorni i snobovski automatizam. Evo, tu leže sva naša istorijska, progresivna i etička prava, da suprotstavljamo srpski konstruktivni balkanizam destruktivnom hrvatskom »evropeizmu«. Balkanizacija Evrope, naš je poziv i zapoved. Balkanizam je prasnaga dnevnog ognjišta prve evropske kulture, te kao sinteza mladoga divljega slavenizma i zrelih plodova klasičnog helenizma, pobićemo duhovno u budućnosti snažnije, nego fizički u prošlosti i sadašnjosti. Srpski prilog čovečanskoj kulturi biće neosporno označen žigom rasne balkanske kulture i nove balkanske civilizacije. A »hrvatska kultura«?

»Urrraa»
Obesićemo vašu perverznu kulturu
Za ženske šešire u javnim kućama
Baš kad budete u položaju puzavaca
I smeјati se: ha ha ha...»
»Hrvatska kultura« je vanbračno dete nenaravnog braka dresiranog majmuna i papige, čije je pravo ime i adresa — preuzvišena gospoda Politura Imitacija de Kultura, Zagreb. »Hrvatska kultura« je švindl i veštačko nasleđstvo onih, koji još i danas čuvaju nedeljivost krune Sv. Stjepana. »Hrvatska kultura« je ljupina ili mućak — svejedno — kako hoćete!

sing-sing jašemo himalaju

Ve POLJANSKI — Zagreb

Autotaksi biće rekordno brze obiteljske grobnice 1000 kilometara u minuti. Verujte.
Banke biće klanice, mozgovi prsnuće u horizontalan pepeo sarkofag.
Jašemo na oblacima da hvatamo vasijske zlatne ribe.
Vesele doktrine rasuše smehove u bolesni zvizduk lokomotiva.
Plamenovi riknuše razorno u sumrak balavih univerziteta.
2 × 2 = 4 — evo vam vaše Dona Logike.
Ubi ravno vas po čelu.
Nismo ni mi ubudale sipali slane stihove!
Među nogama prošlosti cvale su orgulje u seni crnih mantija.
Ritam paklenih novčarskih laži trese dušama našim.
Pa čemu onda da usta naša ne zatrupe veselje na Ekvatoru.
Rušiti kameno groblje pasjih ulica i fabrika korzeta.
Trista mu eruptivnih stihova.
Advokati su rastegnuli njuške u smehove.
Za grobovima jauču justifikirani kao tvorničke sirene.

a a a

Grobnice nisu lade kojima se ulazi u crveno more ogranj.
Duboko je zasekla ranu halapljivost bestijalna i otrovna u čovekovo telo!
Pazite
Mirno san snevala tri pesnika luda
Lava miriše
Sviraju antene smrtne skokove zelenih semafora
Stravom raskidani izleteće vagoni iz ovih tračnica
HRSS—K

Ni kost na kosti od vas ostati neće **vi**

Svi što vas oko naše besom ošinuti može

Klin zabijati klin

Uže gvozdeno teladi neboderskoј neka je plata

Klin

Klin

U Indiju plivati na Himalaju zajašiti drsko

Lajati probudjenje zaspalim milijunima pod teretom sunca.

sing }
sing }
sing } **singapore**

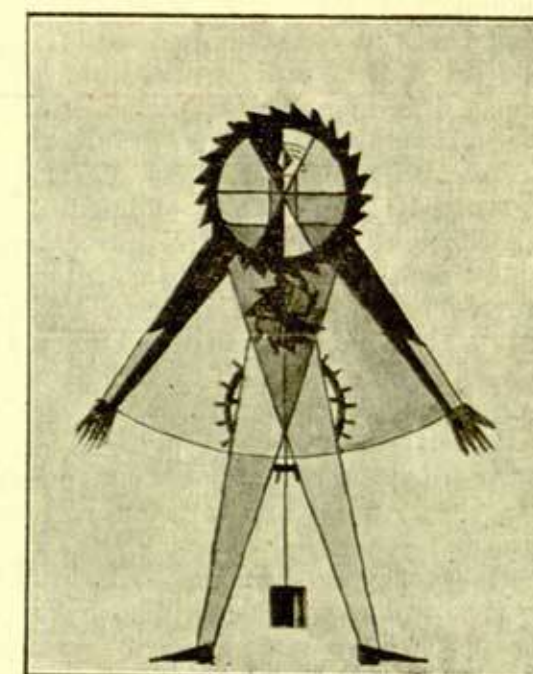

Josif Klek — Beograd

KOSTIMI

ЗЕНИТИСТИЧКО
ПОЗОРИШТЕ

le théâtre
zenitiste

Josif Klek — Beograd

les costumes

souffrances d'émail

Céline ARNAULD — Paris

Dévorante la soif qui descend en clair de lune sur le reposoir-lagune au rythme des marées! Là nous avons retrouvé l'inondation de l'arlequinade céleste en bateaux de givre, l'inévitable drame féérique en gestes inassouvis, et un tableau vert de lune.

Nous sommes libres et pourtant nos chaînes suivent le mur d'orgueil en cortège de sortilèges; fascinés par la prière de la nichée mi-close nous plions l'échelle sous-jacente en monumental regret.

Tout au fond de ma tristesse s'entrechoquent de grands mouvements de clair-obscur et de claire-joie. Les guitares dressent l'oreille aux mystères de nos palais, et les pianos mécaniques irisent les cabanes soyeuses autels des vers à soie.

Le ciel envoie son messenger de nacre glissant sur ma portée de chagrin, vers le paradis du cassis et des boissons brûlantes et dévorantes comme des blessures. O l'immensité de ces descentes de brume que nous déguisons en mensonge pour griser nos fantaisies! L'abolition de toute une lignée de vers à soie follets! Leur musique chiffonnée et imprévue en architecture mélodique ouatées comme des nids de sardeine, amuse nos sentiments.

Mais quand les vers luisants aux nerfs cassés par la brise des coeurs agitent leurs collerettes de diamant sur le sommeil et l'affaissement des esprits, la nuit investit la ville de ses régiments d'archers. Les maisons s'endorment sur l'ombre des passants, peu à peu les lumières montent en clair de lune, nerveuses et soumises, puis le romflement général s'anéantit dans un adagio de danse la ville a mis sa sourdine d'ébène.

ZENIT No 23

LOZOWICK: Crtež — MAJAKOVSKI: Prolog
»Misteriju Bufu« — POLJANSKI: Ustaj — MI-
CIC: Radio-film i zenitistička okomica duha —
BEHRENS: Die Dollar-Arie — MIKAC: Kontra-
cveba-gospodična — POLJANSKI: Gewehre lachen
— Lj. M.: Filmografija. MAKROSKOP: Arhipenkov
poziv u međunarodno društvo novih umetnika —
Nova umetnost — repova ili repista — Iz ostavštine
A. G. Matoša? — Knjige — Časopisi — Traži se re-
dakcioni saradnik i dr.

L'aube chaque fois me surprend interrogeant les
sommambules au coeur blessé, par des rayons de
brume et ma vie nocturne s'achève vendangeant le
péril et la souffrance d'émail.
Les vers luisants s'étirent et meurent sur ma
chanson.

римски бунар говори

Петар ТИНТОР — Beograd

Какова је била прошлост Римљана Грна и Турана
То ми добро знамо чак и у сну
Живот наших кућерака незнамо на јави
Давно пре него смо познали друге
Ми смо презрели себе
Био је Неро Наполеон и Петар Велики
Били су Помпеји Сан Франциско Манедонија и Бела Србија
Ми још нисмо били
Римски бунар под брзим стопама Дунава
Још увек за будућност чува крваво млеко Београда
Срчите децо
Сишите земљу али не питајте
Откуда смо дошли
То незнамо болан браћо гордива
Где смо били и када су нам кидисали живот
Заборавите
Где ћемо бити сутра
Када ће потомци ходати нашим стопама
Незнамо
Путујте далеко
Ми дивљамо пјани од Ђурђевих уранака
Из дубоких балканских бунара
Точи се наше млеко
Наша крв
Наше успеније.

Marijan MIKAC — Petrinja

Čovek je putnik. Znanost bi htela uzeti monopol za prevoz putnika. No kabineti teraju u sušicu. Filozofija bi rado da vam dade krila da preletite. Na koncu vam pruža revolver da se ubijete. Religija hoće i trutove i genije i idijote u jednom automobilu prevesti u raj. No automobil ne može u vazduh. Umetnost jedina vodi čoveka gore, i drži kontakt sa dole. Ne znanost — za nju trebaju živeći od kamena. Ne filozofija — tu je potrebna veština: držati noge u vazduhu. Ne religija — tu čovek mora imati fiksnu ideju: Mitsiti, da vidi kad ne vidi, verovati, da ne vidi kad vidi. Umetnost drži noge u vazduhu i glavu u vazduhu, što ne priznaje zemaljske gravitacije. No, usled dvaju suprotnih položaja telesa, nastaju i dva raznorsna strujanja: gore-dole, dole-gore. Jedni imaju nerazmerno lakše glave i strše gore, nerazmerno teže noge i udaraju dole i obrnuto. U glavnom, umetnost diže revoluciju u carstvu puževa. Pocepana u dvoje fiksira raskršće: Zabarikadirati kućicu koprivama — balavom slinom i postaviti ženu pauka za stražara. Ili: lagumisati teret na grbači — večni pokoj ostacima! Pouzdati se u mačuhu prirodu, da pruži oružje. Borbeniji bliže su parcovima nego puževima. Puževi su rasa, koja postoji u opadanju, parcovi rasa u formiranju. Borbeniji groze se: bacićemo čikove s vaših glava. Obecavaju: kuhamo čudesan ala turka bez soka. Uveravaju: pljuvačke sačuvaće muzejske pljuvačnice. Vaša dela, vaše rukopise izješće moljci u uredničkom košu. Uistinu vam kažemo: nikome ne ćemo dati monopol, da prosuduje vrednost umetničkog dela. Hrvat žigoše srpski balkanizam da prikrije svoj vlastiti. Srbini se ne stidi balkanizma. Novi čovek ponosi se mladom balkanskom rasom. Njegov je cilj: **pobeda balkanizma**. Sve što imamo a nije pogadeno zapadnim žabama ni posijano zapadnim gljivama — to je u nama balkansko. Mi ne želimo smrt — hoćemo uskrsnuće. Je li pravo imati štalsku i salonsku dijalektiku? Mi ćemo ih komunizirati. U komuniziranju novi čovek učvrstio je ekavštinu, pošto je len prekapati Boranićev pravopis. Naš je položaj u 360. Mi se moramo učvrstiti u 180, i to ne takvim skokom u kojem se lome rebra. Sudar naših kostiju mora biti muzika. Naš bojovni klik — pesma, skok virtuozan — dostajan da se modeluje. Tu je sinteza umetnosti. Potrebno je, da prodemo niz stepenice pod kutom od 90 gradi, a da ne slomimo noge; da se spustimo niz lestve bez oslona (nagib isto 90), a ne razbijemo nos. Molim — nos — ne glavu. Je li pojmom nosa uveto van pojam glave? — to je pitanje. Postavljamo: paradoks prvi. I paradoks drugi: lestve mogu stajati bez oslona čineći nagib 90. Svejedno je, da li letite vazduhom nogama ili glavom napred. Glavno je da letite, i da nužno imate noge i glavu. Rekosmo, sa 360 na 180. I još 90 + 90, to su nagibi. To je matematika. Ona ubija. Nužno je da se uverite da matematika ubija. (Oprostite, gospodo profesori matematike — ovo ne govorim iz lične antipatije prema matematici, što sam iz nje, kao dak, dobivao 5, a dobivao sam i 2 — to je vaša slavljena logika!). Matematika se sama ubija svojom nematematičnošću. Dopustite, 360. — Ovome stupnju nikako ne može pripasti stupanj istovetan nuli. 360 je polazna tačka — ona stvarno postoji, na njoj mi jasno (ili smo bili), 180 je nužna konstelacija onih

sa 360. Nula je vrhunac konstruktivizma koji je poželjan. Nula je stecište genija! U tome je konstrukcija: sa 360 na 180. U tome je vrhunac konstrukcije: zauzeti položaj nule. To znači: ubediti sebe da si lud. Sa starom gluposti nikada ne ćeš primiti novu mudrost.

schokoladene ballade

Franz Richard BEHRENS — Berlin

Tausend und eine kleine Scheiben sprühen Licht und Schokolade
Nachtschicht Grösstes Kakaowerk des Kontinents
Sarotti süß
Modernster Massivblock Eisenbeton Achteckiger Schornstein

Achtfache Dividende
Die kleine Näherin erschrickt über die bescheidenen Preise im

Schokoladenladen
Kurse überklettern überfette Aktionäre
Jedes Sarottimädchen bekommt zum Morgenkaffee eine

Tafel Schokolade
Trotzdem sie alle rote Blusen Kommunistinnen sind und

Sagen
Der Mensch soll die Natur unterkriegen
Sarotti mileh
Silberpapier im Packraum im Kellergeschoss entzündet sich

Sich
Sarotti feuer
Trotz Eisendecken Betonwände Hydrantentreppe
Zehntausend Zentner Kakao und eine Fabrik ein Krater

Sarotti bitter
Den Feuerwehrleuten platzen die Schläuche sie waten in

Schokolade
In Schokolade rutschen die blassen Mädchen von den mechanischen Leitern

In die Arme der süßen lebenden wenn auch verqualmten

Schokoladenmänner

volja ka stilu

Theo van DOESBURG — Holandija

Fragmenat »De Stijl«

Što više se novo očituje u našem životu i našoj umetnosti, to više se oertavaju protivnosti između novoga i staroga. Ove oštre protivnosti ne bi postojale, kad bi staro od novoga bilo sasvim potisnuto. Ali pošto će u svako vreme — danas takode — postojati staro gledište na umetnost, to jasno iskachu karakteristične markantnosti obaju nazora na život. Označe nove volje ka stilu nasuprot staroj jesu na pr.: određenost mesto neodređenosti, otvorenost mesto zatvorenosti, jasnoća mesto zamućenosti, religija energije mesto vere i religijskog autoriteta, istina mesto lepote, jednostavnost mesto komplikovanosti, odnos mesto forme, sinteza mesto analize, logička konstrukcija mesto lirické konstelacije, mehanizam mesto zanata, stvaranje mesto imitacije i dekorativne ornamentike, kolektivizam mesto individualizma.

ika-ika-i-ju-ju

Stevan ŽIVANOVIĆ — Zagreb

kolporteri izvikuju
kad bundeve budu besmrtne
biće neumrla slava
oko kajmakovog gnezda
urliče zvezda
šepiri se slava
grmi otava
rada se kobila
buni se rodilja
rime su svodilja.
pomiluj gospode
tresu se vulkani
rep-rep-republika
ika
ika
i-ju
i-juju
većnaja pamjat! većnaja pamjat!

једно моје оштро копље

Миодраг РАДОВИЋ — Новисад.

Брзином светлости јурно је један зрак оно земље, брзином челика, и зарно се у моја прса. Стао је. Ја сам осетио да постоји негде далеко (свеједно где) нешто мало, једна мрља, или можда мало туге или чак једна линија луда. Долетео је други зрак, и стао. Тад сам пустио трећи невидљив зрак, да јури лудо, околом, околом, околом, као челик. Тај зрак осетио је неки лист, осетио је неки бог или једно оно плаво далеко.

И ако сад сви ми чији мозак хоће да се смрзне, и чије мисли изгледају као копља, пустимо друге зраке муњевитом брзином у васељено, тада ће сви они чији се мозак топи, и чије мисли изгледају као јаје

Уночити се
И осетити

да у простору постоје бића немирна, луда, дрхтава, која хоће оно, што они не могу хтети (јаје!), а то је: бела пруга суштине Свачега. И која хоће да нају нов израз за ново, лудо, дрхтаво осећање које се врти као клупче, хладно од дуге нити, прободено белим и црним ножевима. И које ће својом центрипеталном снагом постепено одбити све вредне главе, извући из тих глава све смрзнуте жице (из истопљене масе),

И учинити од тога оно што ја још не знам

То се сад зове ЗЕНИТИЗАМ, а после ће се звати можда Пега Жута Светла, или можда и Бог. Не зависи од тих неколико слова или од неколико гласова. Не зависи од имена. 1922. год.

причам кући

Andre JUTRONIĆ — Sombor

Na trgu bigota ludački se stoka goni
Kuća se očajno davi
Od ekstesa truli su panjevi
Urliču odurne miline
Vrišti
Orljava krši muk
Pad je spas
Pesma je belina
Duhovi rušećeg zida
Greču
Stide
Dave se automobilske kabine
Neumorno
Nezvano
Pletu se u trajna nina
Pada crep
I stena i crep
Pada.

ordonnance

Emile MALESPINE — Lyon

Il ne faut pas, n'est ce pas,
me dire que vous m'aimez.
Je finirai par croire à cette histoire.
That should be, my darling, for my heart, very bad.
Ne badinez pas dela sorte!
Mon coeur fait toc, toc
Et c'est l'heure du five o'clock
I must take my tea with my toasts
Le médecin me l'a recommandé
Et tout au long, il l'a inscrit sur l'ordonnance:
Ni danses, ni flirt, ni footing
A 5 heures du pain grillé, un peu de beurre
avec du thé
léger au laits.
Pas d'émotions!
Il a souligné cette recommandation.
Alors, si vous venez tout près de moi
et que vous passiez votre menotte
sur ma joue
en faisant jou-jou
en me disant comme tout à l'heure:
Give me your lips, I will...
I will kiss you, der, I love you.
You are for me the life and the death.
Decidez vous donc à être plus sage
autrement, je vais vous épouser
Et, huit jours après
Vous me direz: «I am busy»
Quand je vous demanderai
à l'heure du five o'clock
mon thé léger
au lait,
comme le médecin me l'a recommandé.
Quoi?
C'est ce que vous demandez!

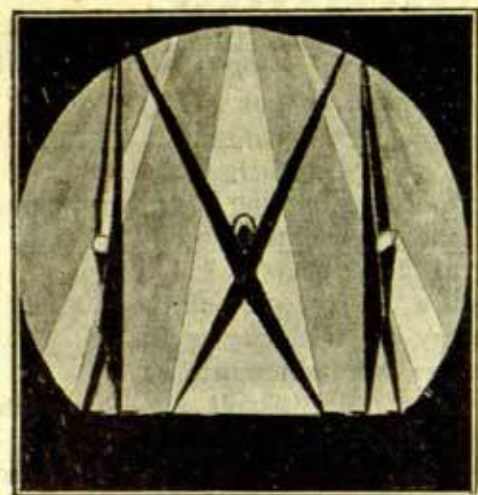
ZENIT No 22

ARHIPENKO: Žena kod toalete — MITZITSCH: Zenitismus — POLJANSKI: T. B. C. — BEHRENS: Liebeserklärung an die Metaphysik — MICIĆ: Anathema i klepetanje g. Bogdana Popovića predsednika »Ku-kluks-kana« — Drvena crnačka plastika — KASSAK: Pesma — POLJANSKI: Kroz rusku izlozbu u Berlinu — MIKAC: Zenit-spektar — ŽIVANOVIĆ: Verujete matere nerotkinje — L. M.: Ua-gde ste mladi? — PIKASO: Arlekin. MAKROSKOP: Veliki uspeh II. zenitističke večernje — Zenitizam u inostranstvu — Šiberstvo u našoj književnosti — Umetničko odelenje u kavani »Corso« — Filmografija.

filmografija

Pravo na ljubav (Apolo-kino). — Otmjena je Američanka May Murray kao glumica američkog društvenog filma. Rafinovana je režija u filmovima, u kojima ona elegantno i plastično promiče. Slikarski je plastična povlaka njezine bele haljine u simboličkoj priči njezine ljubavi i tragike. Velika dobrota izraz je njezinog lepog mladolikog lica. Film »Pravo na ljubav« opravdava svoje vlastito pravo na život. Dobar film sa nešto nespretnim završetkom. Dobre slike, ali dobar film je iskušenje za rdavog operatera i oči gledalaca. Ime May nije isto što Mac kako je stajalo na plakatima iz nećijeg neznanja. Smrt vojvode Feranta, projiciran u istom kinematografu, ne zaslužuje venac. P. Wegener je snošljiv glumac do granica. U istom filmu on je i autor i režiser. Autor mu nije teško biti, ali kao režiser znači nešto više. Mladi glumac Dajč, podseća suviše na

zenitizam bori se za pobedu barbarogenija

Josif Klek — Beograd
zavesa ZENITISTIČKOG pozorišta
le rideau du théâtre zenitiste

iskrivljene glave nemačkih ekspresionista. Film razglednica ili film panorama.

Baby Peggy kao cirkuski klovn film je detinje gracije i grotesknosti pošto sve čini sasvim »kao velika« Ova simpatična balavica sa svojim dresiranim psom zaslužuje više hvale od nepismenih romanopisaca, dramatičara i pesnika u našoj zemlji. Lov psa i belog miša po sobama njezinog filma veća je senzacija od celog godišta naših štampanih knjiga. Režija nadmašuje svu istoriju Hrv. narod. kazališta u Zagrebu.

Kraljica oblaka (Olimp-Kino) Film lepe cirkuske akrobatkinje. Film ljudi onakvih kakovi jesu a ne literarnih tipova ili ljudi kakovi bi trebali biti. Ljudi sa velikim manama i velikim vrlinama. Film onih koji su u strujanju života. Ko zna kuda nose struje i ko zna gde se može biti velik čovek.

Otkud samo Americi toliko dobrih filmova? Otkud tako mnogo dobrih i velikih umetnika? Možda je američanski film i najveća američanska umetnost? Možda je film američanska narodna umetnost? Kao obično i u ovome filmu deluje ceo i kompletan život: ljudi, deca, životinje, priroda, nemani, strasti, čovekove mane, predrasude, vrline — akrobatska moderna tehnika, padobrani — sve u izmeni komičnog i tragičnog života.

Gladys Walton je opet za nas nova umetnica dobrih očiju, uzburkanog temperamenta i čovečne vrline. I jedan divan dečko kome ne znam imena.

Čini se da naši bioskopi svaki američanski film nemilosrdno kasape i seku što graniči sa trgovačkim bezobrazlukom.

Dva teška protivnika. (Olimp-Kino) Divni Hari Karej! I ovde je čovek koji je stradao i patio za drugoga — i ovde se bori za druge: sa osmehom velike dobrote i pokretima duhovite ležernosti. Projekcije jasne. — Slike i režija matematski precizna.

Kažnjik kaznione Sing-Sing (Metropol-Kino). Nije prvoklasni američanski film. Zahvalan siže svakako jači je i od glumaca i režije. Mnogo neuverljivosti oduzima filmu onu ustaljenu vrednost dobrih jakih američkih filmova W. Harta ili H. Kareja.

Indijska grobnica (Metropol-Kino). Po drugi put pod posve rdavim i iskrivljenim napisom. (Da prevadač nezna našeg jezika, to smo već naglasili! Nemački monumentalni film izrađen dobro i precizno bez velikih umetničkih vrlina. Više je sve eksotično panoramski nego vitalno umetnički.

ŠTO SU GENIJI? Na to pitanje odgovara nam bez mnogo truda »Riječ« od 16. januara 1923., u uvodniku »O pozivu poslanika«. Evo, kako lako svako tako govori o geniju: — oni koji se u životu države najbolje snalaze, koji se znadu najlakše orijentirati i postizu s najmanjim ulogom sila i svojih i državnih najviše i najbolje, koji najsigurnije predviđaju, za svoja djela preuzimaju punu odgovornost, — to su geniji.« Zato zenitistima i ide tako dobro u zemlji u kojoj se svaki poslanik drži da je genije.

Zenitizam je iz am par excellence. Onaj koji nam jedino odgovara (ljudima). Kao što se čovek razlikuje od čoveka, tako se i iz am razlikuje od iz ma. Zenitizam sjedinjuje i prekuvava u sebi sve ranije, nadmašujući ih. Zenitizam magijski pojam vrlo jednostavan: kao Kolumbovo jaje. Da, trebalo ga je naći. Mi smo ga našli.

Boško Tokin (Manifest Zenitizma 1921.)

MAKROSKOP

PET KONTINENATA. Svetska antologija savremenog pesništva od Ivana Golla na francuskom jeziku. Doista jedan impozantan spomenik našeg vremena. Sastavljač antologije naglašava sledeća »estetska« merila iznad svega: »emanacije života, krikove zemlje: ništa drugo«. Za nas veli — »oni su crnci Evrope, koji su nama potrebni — što nam se ne čini sasvim tačno. Za Evropu mi smo možda i nešto drugo i nešto više nego njezini crnci. No svedeno: naše zdravo seme treba Evropa danas više nego ikada.

Goll je razdelio antologiju po grupama ovako — A. Anglosaksonska grupa: Amerika, Engleska, Irsko. — B. Latinska grupa: Francuska, Belgija, Italija, Španija, Katalonija, Južna Amerika (?), Portugal, Grčka (?), Rumunjska. — C. Germańska grupa: Nemačka-Austrija, Holandija, Švedska, Norveška, Danska, Finska. — D. Slavenska grupa: Rusija, Poljska, Mađarska (? svakom se može desiti nezgoda!) Čehoslovačka, Jugoslavija. — E. Istočna grupa: Japan, Kina, Indija, Jevreji, Turska, Armenija, Indijanci jugo-zapadne Amerike, Crnci Afrike.

Pet kontinenata diše na 116 pluća u ovoj antologiji. (Toliko je u njoj pesnika.) Pluća kontinenata su pesnici. Pluća svetova su pesnici. Pluća naroda su pesnici. A ipak, ipak ne daju pesnicima danas ni disati. Pesnici su pluća zemlje! Što u ovoj antologiji čovečanstva nisu S. H. S. zastupani onako kako je trebalo, ima mnogo razloga. Jedan je od tih takode i taj, što pisac ovih redaka nije znao smer antologije. Imao je samo već štampanu reviziju naših pesnika u rukama, gde su još sretno izvršene i neke važne promene.

Nepobitna je činjenica, da je »Zenit« doprineo najviše što smo ovako ušli u čovečansku pesničku zajednicu, pošto je zenitizam već treću godinu aktivni učesnik u međunarodnoj mladoj i velikoj utakmici savremenog života i nove umetnosti.

Ljubomir Micić zastupan je u toj antologiji sa fragmentom br. 20 pod napisom »Reči u prostoru« iz knjige »Kola za spasavanje«. Zenitistička poezija ipak je ušla u zaključanu Evropu i čovečanstvo kao reprezentacija S. H. S., šestog kontinenta — Balkana. Urednik »Zenita« predložio je sastavljaču, da se u Pariz sazove međunarodni kongres sviju pesnika zastupanih u antologiji, što bi nesumnjivo doprinelo živom zbliženju i kontaktu sviju rastavljenih kontinenata i njihovih naroda.

ZENITISTIČKO POZORIŠTE. Nekoliko mladih ljudi svojom vlastitom inicijativom priredili su 16. decembra 1922. u gombalačkoj dvorani I. realne gimnazije svoje veče, na kome je glavni deo bila t. zv. zenitistička tačka pod imenom »Aeroplan bez motor«. Ta zenitistička tačka bila je sastavljena iz raznih fragmenata Micića, Poljanskog, Marinetića i Golla, kako se to najbolje činilo samim priređivačima. Nesumnjivo je bilo, da je do haosa moralo doći, ali on se baš publici najviše svidao i ona je burnim i urnebesnim povlađivanjem i zviždanjem pratila tu u Zagrebu nevidenu senzaciju. Hrabri mladi zenitisti ništa se nisu dali smesti. Ustrajno i časno izvršili su započeto delo, koje je praćeno efektnim izmenama svetla, plesom, sviranjem vergla, harmonike, glasova

I „BOSNA-FILMOVI“ su nosioci kulture!

vira i divljim udaranjem u bubanj. Imena tih odlučnih mladih zenitista glumaca moraju biti ispisana i podvučena: D. Herjanić, J. Klek-Seissel, gđica Kranjčević, Z. Megler, V. Pilar, D. Plavšić ml. i M. Šen. Naročito se mora istaći mladi Josip Klek, čiji vanredno efektni plakati, nacrt scene i izvedba kostima u bojama od papira, zadiru mnogo dalje od običnih pokušaja koje druge vrste, a kamoli ove zenitističke. U ovom broju donosimo reprodukcije dvaju zenitističkih kostima (izrađenih po uputama Lj. Micića) i zavesu pozornice koju je učinio taj mladi i veoma daroviti zenitista kome je tekar — 18 godina.

KOLA ZA SPASAVNJE. Zenitistička barbarogenika u 30 činova, izdanje »Zenit« Zagreb 1922. od koga naša uprava ima još samo nekoliko primeraka, II. izdanje, preporuča se svima onima, koji žele znati što je zenitizam i što je nova umetnost, da se sami увере kako je lažna sva ostala pornografska literatura u našoj zemlji. Knjiga je dokument savremenosti i vesnik budućnosti u kojoj nema ni plača, ni suza, ni očajanja, ni sentimentalnosti, ni literature ni fraze. Knjiga je puna urlika, bune, protesta — puna mladosti, žilavosti i prve balkanske divljine u našoj književnosti.

Cena knjizi 10 dinara i šalje se putem uprave »Zenita«, samo uz unapred poslani novac.

Lj. MICIĆ NA ESPERANTU. U poslednjem broju velikog esperantskog časopisa »Esperanto Triumfonta« izašao je članak Lj. Micića »Conrad Veidt i film kao projekcija umetnosti« u prevodu S. Zivanovića.

HRVATSKE PARODIJE. 1. Prigodom dodeljivanja Demetrove nagrade, doneo je »Obzor« referat o dobitniku i popis »dela« koja je napisao. Među njima našli smo i jedno pod napisom »Hrvatska parodija«. Doista, slagač ili pisac nije promašio, pošto je dao najtačnije mišljenje o piscu, koji ima navadu pripovedati, da ga je i »Zenit« zvao na saradnju, ali da je to on odbio. Doduše, ta imaginacija o pozivu je vrlo karakteristična po tog pisca za tržište, tim više što je to jedna ordinarna laž i mistifikacija. Ako je to učinio u zabuni koji bivši saradnik »Zenita«, bez urednikovog znanja i odobrenja (što je moglo i polaskati g. Krleži!) zato ne treba »slavni« pisac da pravi sebi ovakovu neumesnu reklamu — na tuđ račun.

2. U istom broju »Obzora« bila je još jedna vanredna štamparska greška — »Svodbeni let«. (Reč »svodbeni« dolazi od reči svoditi!) To je po pričanju naših novina neuspela drama onoga pisca, koji se dugo vremena potpisivao u »Novostima« — »Vaš devotni rob«. Inače je u glazbenom zavodu otvorio zavod za ljubavna pisma. Neznam, da li je pisac još i danas naročito znatiželjan, što će Ljubomir Micić reći na njegovu »dramu« koja u to vreme (oko 1920. g.) nije imala ni aeroplana ni konstruktora kao protagoniste. (Siromah progutao je i te pilule iz »Zenita«!) Po autorovom pričanju bio je izvođen u Narodnom Kazalištu. Videli smo svu golotinju ovog pisca, koji se nastojao pomoću drugih pisaca da spase i održi u književnosti (Ibsen, Pišibiševski i tma drugih feljtonsko-donhuanških pomagala!) pošto smo ga već 1921. g. putem »Zenita« javno ispicali iz književnosti kao stvaralačke umetnosti. Paraziti imaju veću ambiciju da budu životodavna stabla. Begović je najbolje ocaetao sebe u pilotu Mariju, koji je njegova slika i prilika. I ako je taj »stip« besprimerno slab i dačko-diletantski, (kao i cela »drama« koja se svršava u prvom činu)

dobro se bar naslućuje onaj koji sišući krv stvaralaca žive parazitskim tuđim životom u životu i u celokupnom njegovom radu. Upravo smo dirnuti onom nadfrizeologijom u »drami« kao i režijom, koja namešta scenu tako, da nam se čini kao da smo pred izlogom pokućstva »Bothe i Ehrman«. Možda režiseri našeg pozorišta i dobivaju u trgovinama za pokućstvo svoje »umetničke« inspiracije? Možda je tatina keći zaboravila, kod svog prvog nastupa, da nam ponovi tatinu pesmu sa nezaboravnim svršetkom, (koju je nekada gromko deklamovala u Beču!) — »Svi će Dalmatinci izginuti za Habsburga«. Svakako je propust, da to nije učinjeno kao prolog ovoj svodbenoj »drami« jednog zagrebačkog pisca-pelivana, čiji se anonimni stihovi mogu čuti i u zagrebačkim barovima, kao »Naša mala Ančica, nezna što je slamečica«. (Dalje pitajte one koji su bili pošakljani!...) Pita se napokon, kada će ovaj autor »Lake službe«, koji je u njoj nazvao jednog psa imenom ruskog kneza Nikolaja Nikolajeviča, biti odlikovan, kao što je odlikovan i njegov dramski takmac Prejac koji je napisao proslavljenju operetu »Za kralja i dom«. Alal im vira, ovo je doista više nego tragično — ovo je smešno i šaljivo — dovoljno za groteskni siže. Možda bi g. Benešić hteo posle ovoga uspeha davati prvu dramu Ljubomira Micića, »Na obali života«, koju je čitao 1915. god. a napisana je kad je piscu bilo 19 godina?

3. Pod ovaj napis spada i jedna nadasve komična »kulturalna« pojava — »Glazbeno društvo intelektualaca«. Hm! Možda je sve ovo društveno glazbalo sirotih praznoglavaca, pošto nam intelektualna muzika odaje »glazbeno« odsustvo mozga a »intelektualno« delovanje mačje muzike svako odsustvo umetnosti. Ovo sve zajedno spada u »filozofiju« — »Universuma«, kao poslednju klupe neizbežive hrvatske kulture.

CENTAR KULTURE. Prokleta kultura! Ko će o čem a zagrepcani o kulturi kao baba o ustipcima. Tako i redarstveno ravnateljstvo izdajući neko saopštenje, smatra za potrebno uneti u svoju stilizaciju i ovo: »... konstatovana je žalosa i po grad Zagreb kao centar kulture ružna i pogubna, te porazna činjenica...« i t. d.

Éto vruga — i redarstveno ravnateljstvo! Pa do vruga, mora nešto biti »na stvari« kad svi govore o »kulturi«. Čini se ovo: bolesnici uporno govore samo o onome mestu koje ih najviše boli! Da nije ta »kultura« nešto slično zaraznim bolestima? Bili gradski fizikat u sporazumu sa zenitistima otvorio jedan pomični laboratorij za cepljenje protiv srednjo-evropske bolesti t. zv. »kulture«? Da se možda užtrčava zenitizam kao balkanski protuotrov, ako već ne stara istina o istinskoj našoj nekulturi koja boli i koja je samo bolesna imaginacija i fiksna ideja? Uostalom, mi ne možemo sve ni znati: možda faktično postoji neka »hrvatska« kultura i »centar« kulture, ali neka se već jednom »sa nadležnog mesta«, pa makar i sa strane redarstvenog ravnateljstva, iza službeno saopštenje — što je kultura — da se razumemo. Jer bogami ovako preči revolucija nemirnih duhova protiv te neizlečive bolesti: »kulture«. Doista: u Zagrebu lakše je biti »kulturan« nego pametan ili lud! Lakše je biti voda naroda nego samo — kulturan čovek!

AN UNSERE FREUNDE IM AUSLAND. Die Redaktion des »Zenit« wird öfters benachrichtigt von dortigen Besuchen verschiedener »Zenitisten« aus unserem Staate S. H. S. Indem dass nur unsere Feinde sind, die uns zu Hause beschimpfen, und im Auslande den Zenitismus als Empfehlungskarte und »goldenen Schlüssel« benutzen, ersuchen wir unsere geehrte Freunde nicht aufzusitzen verschiedenen liter.-künstl. Hochstaplern. Wir können nur jene verantworten welche eine besondere Karte oder Brief unserer Redaktion vorweisen können.

I „BOSNA-FILMOVI“ su nosioci kulture!

zenitizam bori se protiv evropske paralize

I „BOSNA-FILMOVI“ su nosioci kulture!

RUSKO KOMORNO POZORIŠTE iz Moskve, pod vodstvom Aleksandra Tairova (vidi ruski »Zenit« br. 17—18) nalazi se u Berlinu, gde iznenaduje svojim novim scenama i igrom nemačke kritičare, koji se kopreaju ali i priznaju, da su doista premašeni. Na pr. cela »Saloma« davana je kao ples (genialno!) a scena je bila konstruktivno-suprematistička: plohe samo crne, crvene i malo zlata. Divan primer »oslobođenog pozorišta«.

OD REDAKCIJE. Kao i dosada »Zenit« ne podržava nikakvih veza sa nekim mladim piscima koji se kupe oko »Uta« u Novom Sadu. Protiv volje, bez pitanja i dopuštenja, otštampan je u poslednjem broju manifest Lj. Micića »Druga provala Barbara« u mađarskom prevodu neverno i bez naknadnih korektura, koje je autor proveo. Protiv ovakovog nasilnog i ne-taktičnog postupka, pisac se ponovo i za buduće najodlučnije ograđuje, kao i protiv toga, da se njegovo ime vrsta u red beznačajnih kabaretista i dada-epigona. Drugo: I ako je jedan časopis od koga je izašao opet samo prvi broj u Beogradu, uzeo za program »Zenitovu« osnovicu o **raskrsnici** Istoka i Zapada, postavljenu još 1921. g. (Vidi »Zenit« br. 8, članak Lj. Micića »Delo zenitizma«!) — to mu još nipošto ne daje prava, da bez dozvole **prešampava** objavljene rukopise u »Zenitu« kao na pr. pesmu M. Crnjanskoga »Poslanica iz Pariza« (Vidi »Zenit« br. 4/1921. g.) I protiv ovoga šverca se ograđujemo i izrično naglašavamo, da krađa ove vrsti takode nije dopuštena, pa makar časopis bio u naslovu oplodjen zenitističkim zrnom — »Raskrsnica«. »Mi smo danas na jednoj velikoj raskrsnici« — ponovio je Lj. Micić na I. zenitističkoj večernji u Beogradu (Vidi »Zenit« br. 21/1923. god.!) Doista! Nije Rastko Petrović prvi ni poslednji, koji se prošetao po našoj književnosti na zenitističkom vrancu,

isto kao ni ova maljušna gljiva posle zenitističke kiše što se igra velikog patuljka.

Povodom članka »Zenitizam«, objavljenom u »Frankfurter Zeitung« od 21. III. 1923. u kome su citirani svi fragmenti o zenitizmu iz br. 22, samo ovoliko: Liebe »Frankfurter«! (Wir denken an Würstchen.) Es ist uns sehr lieb, dass ihr uns so gut verstanden habt. Schade nur, dass euch der »stinkende Blödsinn unter Europas Idioten« noch nicht genug blöd und idiotisch ist, sonst könntet ihr an eine bessere unidiotische Zukunft ein wenig hoffen. Aber was von »vorgestern« bleibt (wie Gemüse!) dass stinkt wirklich wie ihr, liebe weltberühmte »Frankfurter«. Trotzdem, ihr nicht wisset, wie Zenitismus durch L. Mitzičsch noch im Jahre 1921 in die Welt gesetzt wurde (europäisches Unwissen wie gewöhnlich und wie »vorgestern«!) haben wir sehr viel Mitleid mit euren klassischen »Blödsinn, welcher, unter Europas Idioten schmettert«. Arme, arme, das einzige was ihr noch von »vorgestern« und von heute habet!

Es ist wahr, wir Balkaner sind hungrig und haben einen gesunden, guten Appetit.

VEREŠ I DRUGOVI

Nakladno i grafičko reprodukciono poduzeće

Zagreb, Marovska ulica 21. — Telefon 11-78.

IZRAĐUJE:

Klišee, auto- i fototipije, za tisak u jednoj i više boja. Crteže za reklamu, plakete, etikete, tiskanice. Dionice i vrijednostne papire.

Balkanska Banka

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 25 — ZAGREB — Jelačićev trg 25

Dionička glavnica K 200.000.000 — -- Telefon broj 8-65 i 7-03

Brzojavni naslov: „BALKANBANKA“

PRIMA uloške na uložne knjižice sa 6 posto čistih

PRIMA uloške na tekući račun uz najpovoljnije ukamata-
ćenje

ESKONTUJE mjenice

IZVRŠUJE burzovne naloge, te isplate na sva tuzemna i
inozemna mjesta

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

I „BOSNA-FILMOVI“ su nosioci kulture!

Izdavač i odgovorni urednik: Ljubomir Micić

Stamparija »Gaj« Zagreb, Gundulićeva 22a Tel. 26-09